

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

2023 року

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 014 Середня освіта
додаткової предметної спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова та література)

Укладач: Бакаленко Ірина Миколаївна,
кандидат педагогічних наук доцент,
доцент кафедри української літератури

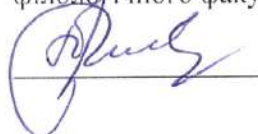
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української літератури

Протокол № 1
від «28» серпня 2023 р.
Завідувач кафедри
української літератури

 Н. В. Горбач

Ухвалено науково-методичною радою
філологічного факультету

Протокол № 1
від «05» вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
філологічного факультету

 І. Л. Мацегора

Гарант освітньо-професійної програми
 Р. О. Христіанінова

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни
		очна (денна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова
		Цикл професійної підготовки
Додаткова предметна спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Загальна кількість годин – 90	Семестр:
		7-й
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література)	Змістових модулів – 4	Лекції
		16
		Практичні
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	16 год.
		Самостійна робота
		58 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен

Мета та завдання навчальної дисципліни

Згідно з освітньо-кваліфікаційними вимогами до випускників університету курс методики викладання української мови та літератури має не лише навчально-прикладний характер і не обмежується розробкою практичних рекомендацій, необхідних для студентів педагогічних закладів освіти, а спрямований на здійснення складнішого завдання – систематизацію теоретичних засад і обґрунтування практичних рекомендацій сучасної методики мови та літератури як педагогічної науки і як практичного керівництва в майбутній педагогічній діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Курс «Методика викладання української мови та літератури» є необхідною складовою частиною вивчення фахових дисциплін та спецкурсів, професійної та практичної підготовки студентів-філологів. Він дає можливість дати студентам ґрунтовні знання про основні закономірності вивчення української мови та літератури, найбільш доцільні принципи, методи, прийоми та технології навчання, сформувані у них знання, вміння й навички викладання курсу української мови та літератури в середніх навчальних закладах усіх типів, творче методичне мислення й достатній рівень методичної компетенції.

Курс «Методика викладання української мови та літератури» тісно пов'язаний з філософією, естетикою, дидактикою, педагогікою, психологією, теорією та історією літератури та мовознавством. Взаємодія названих дисциплін у навчальному процесі створює наукове підґрунтя для осягнення знаннями, вміннями та навичками з методики мови та літератури. Зокрема дають можливість використовувати матеріали й дані зазначених наук не в повному обсязі, а лише необхідне, актуальне та ефективне для формування методичної компетентності майбутнього вчителя-словесника: виявляють сенс наукової діяльності; взаємодію наукової та інших сфер діяльності, тобто розглядають науку з точки зору практики, суспільства, культури, людини; вирішують завдання удосконалення, раціоналізації наукової діяльності; визначають шляхи вирішення проблем – опису та аналізу етапів наукового дослідження; аналізу мови науки; виявлення сфери використання окремих прийомів і методів (пояснення, доказ, експеримент); аналізу дослідницьких принципів, підходів, концепцій (редукціонізм, елементаризм, системний підхід та інші).

Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
1	1. Методика викладання української мови та літератури як наука і навчальна дисципліна. Концепції мовної та літературної освіти на сучасному етапі.	2
	2. Зміст і організація навчання української мови та літератури в освітніх закладах. Закономірності навчання української мови. Психологічні та дидактичні основи навчання мови та літератури.	2
2	3. Технології навчання української мови та літератури. Методи, прийоми та засоби викладання української мови та літератури в школі. Інноваційні технології навчання у процесі вивчення української мови та літератури.	2
	4. Теорія і практика сучасного уроку мови, його специфіка, структурні елементи. Типології уроків мови та літератури.	2
3	5. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії.	2
	6. Вивчення біографії письменника в середніх та старших класах. Вивчення художніх творів в середніх та старших класах. Методика аналізу художнього твору.	2

4	7. Розвиток зв'язного мовлення учнів на уроках мови та літератури.	2
	8. Позакласна й позашкільна робота з мови та літератури	2
Разом		16

Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
1	1. Сучасний учитель мови та літератури.	2
	2. Українська мова та українська література як навчальні дисципліни в загальноосвітній школі. Програми та підручники з української мови та літератури. Планування навчального матеріалу з української мови та літератури.	2
2	3. Психологічні й дидактичні основи навчання української мови. Методи, прийоми та засоби викладання української мови та літератури в школі. Інноваційні технології навчання мови та літератури.	2
	4. Проблема типології уроків української мови. Сучасний урок мови та літератури, його структурні елементи. Особливості технології сучасного уроку української мови та літератури	2
3	5. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії	2
	6. Вивчення біографії письменника в середніх та старших класах. Вивчення художніх творів в середніх та старших класах. Методика аналізу художнього твору	2
4	7. Підготовка до уроків розвитку зв'язного мовлення в процесі вивчення мови та літератури в школі	2
	8. Позакласна й позашкільна робота з мови та літератури	2
Разом		16

Рекомендована література

Основна:

1. Беляєв О., Мельничайко В., Пентилюк М., Передрій Г. Методика вивчення української мови в школі. Київ : Радянська школа, 1987. 137 с.
2. Голуб Н., Дяченко Н., Остапенко В., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. Черкаси : Відлуння, 1999. 148 с.
3. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
4. Довга О. Як писати твір : методичний посібник. Київ : Просвіта, 1997. 158 с.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Київ : Ленвіт, 2003. 261 с.
6. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.
7. Кочан Н., Захлюпана Н. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів, 2002. 249 с.
8. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навчальний посібник. Київ : Освіта України, 2009. 464 с.
9. Лісовський А. Етюди з методики викладання літератури : навчальний посібник Київ: Ленвіт, 2013. 105 с.
10. Лісовський А., Пультер С. Методика викладання української літератури в середній школі. Житомир : Полісся, 2000. 163с.
11. Методика викладання літератури : термінологічний словник / за ред. А. Ситченка. Київ : Видавничий Дім «ІнЮре», 2008. 132 с.
12. Методика вивчення української мови в школі / за ред. О. Біляєва. Київ : Вища школа, 1987.

286 с.

13. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / за ред. М. Пентиліук Київ : Ленвіт, 2000. 302 с.
14. Наукові основи методики літератури : навчально-методичний посібник / за ред. Н. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
15. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. Київ : Ленвіт, 2000. 384 с.
16. Плиско К. Принципи, методи і форми навчання української мови. Харків : Основа, 1995. 162 с.
17. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2005. 154 с.
18. Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах : навчальний посібник для студентів-філологів. Київ : Ленвіт, 2011. 291 с.
19. Слижук О. Методика викладання української літератури: конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 138 с.
20. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі : підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 312 с.

Додаткова:

1. Беляєв О. Сучасний урок української мови. Київ : Радянська школа, 1981. 176 с.
2. Беляєв О., Симоненкова Л., Скуратівський Л., Шелехова Г. Навчання української мови в 10 – 11 класах: посібник для вчителя. Київ : Освіта, 1998. 143 с.
3. Дорошенко С., Вашуленко М., Мельничайко О. Методика викладання української мови в школі. Київ : Вища школа, 1992. 234 с.
4. Методика викладання української мови в середній школі / за ред. І. Олійника. Київ : Вища школа, 1989. 386 с.
5. Степанишин Б. Викладання української літератури в школі. Київ : РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
6. Early Adolescence: a review of the Literature. *The U. S. Department of Education Office of Educational Research and Improvement by Tim Urdan Steven Klein for the Conference on Early Adolescence.* 1998. May 7–8. 41 p.
7. Lathan J. The Complete List of Teaching Methods. URL : <https://onlinedegrees.sandiego.edu/complete-list-teaching-methods/>
8. Learning Methods – Thinking Styles – Teaching Methods. URL : <https://www.basicknowledge101.com/subjects/learningstyles.html> 36
9. Markowski M. P. Identity and Interpretation. Stockholm : Stockholm University, 2003. 181 p.
10. Popp J. The impact of learning through play on whole child development. The LEGO Foundation, Denmark. 2017. 19 p.
11. Teaching Strategies to Try in 2020. URL : <https://www.prodigygame.com/main-en/blog/teaching-strategies>
12. The Definition of Blended Learning. URL : <http://www.teachthought.com/blended-learning-2/the-definition-of-blendedlearning/>

Інформаційні ресурси

1. Всеукраїнський рекламно-інформаційний журнал «Сучасна освіта». URL: <http://www.osvita.com.ua>
2. Вчителю-словеснику. URL: <http://1slovo.ucoz.com/>
3. Дивослово: щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://dyvoslovo.com.ua/>
4. Для вчителів української мови URL: <http://www.glazova.org.ua/>
5. Для вчителя української мови та літератури, розробки уроків. URL: www.uroki.net/
6. Електронне фахове видання «Українська мова і література в школі» URL: <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/>

7. Електронне фахове видання «Українська мова і література в школі» URL: <http://www.ukr-in-school.edu-ua.net/>
8. Записник сучасного вчителя URL: <http://notatka.at.ua/>
9. Інформаційно-методичний сайт URL: http://ippo.org.ua/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
10. Методичний портал URL: <http://metodportal.net/>
11. Наша школа: Портал вчителів України URL: <http://www.nashaskola.org.ua/>
12. Освіта.ua URL: <http://osvita.ua/>
13. Острів знань. URL: <http://ostriv.in.ua/>
14. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua/>
15. Сайт вчителів української мови та літератури. URL: <http://ukrmetod.at.ua/>
16. Сайт для учителів української мови і літератури. Українська мова. Українська література. Зарубіжна література. Позакласна робота. URL: <http://internet-centr.dp.ua>
17. Самоосвіта вчителів української мови та літератури (Інтернет-ресурси на допомогу вчителям-словесникам. URL: <http://skvschool2.ucoz.ru>
18. Українська мова та література. URL: <http://ukrmova.dn.ua/index.html>
19. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
20. Українська педагогіка. URL: <http://ped.sumy.ua/>
21. Українська філологія. URL: <http://filology.info/>